

ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто особливості процесу реалізації соціальної політики в Україні. Визначено сутність соціальної політики як діяльності держави у соціальній сфері. Прیدілено увагу проблемам, які необхідно вирішувати: подолання бідності, становлення демократичної та соціальної держави.

Аннотация. Рассмотрены особенности процесса реализации социальной политики в Украине. Определена сущность социальной политики как деятельности государства в социальной сфере. Уделено внимание проблемам, которые необходимо решать: преодоление бедности, становления демократического и социального государства.

Annotation. The features of the process of social policy in Ukraine are considered. The essence of social policy as the government activity in the social sphere is determined. Much attention is paid to the problems to be solved, namely: poverty, democratic and social state formation.

Ключові слова: соціальна політика, соціальна функція держави, соціальна якість, соціальні показники, соціальні стандарти.

В узагальненому вигляді діяльність держави щодо задоволення соціальних потреб людей визначається як її соціальна політика. Соціальна політика спрямована на вирішення соціальних проблем шляхом соціальних гарантій та соціального захисту. Актуальність дослідження зумовлена тим, що на загальнонаціональному рівні соціальна політика є одним з найважливіших напрямів внутрішньої політики держави, пов'язаним з відтворенням соціальних ресурсів і забезпеченням як стабільності соціальної системи, так і динамічності її розвитку.

Соціальна політика реалізується посередництвом соціальних заходів і здійснення програм, що проводяться державою, а також приватними корпораціями, громадськими організаціями. Одне з її завдань – розв'язувати виникаючі протиріччя між інтересами різних суб'єктів суспільства, між поточними й стратегічними його інтересами. У межах соціальної політики забезпечується необхідний мінімум споживання, перерозподіляються доходи, обмежується безробіття, гарантується підтримка сім'ї, забезпечення житлом, підвищення рівня освіти та культури. Соціальна політика має бути адекватною стану економіки, сприяти виходу з кризи, забезпечити дотримання мінімально необхідних стандартів життєвого рівня населення. Водночас заходи соціальної політики спрямовуються на збереження та відтворення трудового потенціалу народу, утвердження необхідної мотивації продуктивної праці, запобігання масовому безробіттю [1].

Визначальна лінія соціального забезпечення періоду реформування полягає у створенні системи допомоги не лише для осіб літнього віку і нездатних заявити про себе на ринку праці, а й для широких верств населення з низькими доходами, але в межах схеми, яку можливо фінансово підтримати. Досвід демонструє, що політика соціального захисту малозабезпеченого, але працездатного населення має тимчасовий характер. Різні види часткового субсидування, зусилля, спрямовані на скорочення безробіття, є, з одного боку, наслідками, а з іншого – необхідністю перехідної економіки. Від тимчасових заходів потрібно поступово відмовлятися у міру того, як набирають силу та швидкість ринкові механізми, оскільки дія цих заходів пов'язана з втручанням держави в процес ціноутворення і в ринок праці [2].

Вважається, що обмежене коло цілей при визначенні завдань соціальної політики забезпечує більшу гарантію їх досягнення, а якщо кількість цілей перевищує кількість засобів, то виникають цільові конфлікти. Прикладами суперечності цілей є прагнення одночасно забезпечити високі соціальні гарантії і підвищити ефективність виробництва або збільшити державні трансферти і скоротити дефіцит бюджету тощо.

Надмірна кількість цілей пояснюється нагромадженням невирішених проблем структурної перебудови економіки, тривалим спадом виробництва, безробіттям та масовою злидненістю населення, виникненням специфічних ситуацій, спричинених залишками адміністративно-командної системи. Недостатність засобів соціальної політики обумовлена слабко розвинутою ринковою інфраструктурою, відсутністю традицій регулювання ринкової економіки, недовірою населення до державних інституцій.

Деякі зрушення в здійсненні соціальної політики України є вже сьогодні. Так, мінімальна заробітна плата за 2010 – 2012 роки зросла на 70,8 % проти 49,5 % за 2008 – 2009 роки. Середньомісячна заробітна плата за 2010 – 2012 роки збільшилась на 44,7 %. Мінімальна пенсія протягом 2010 – 2012 років підвищилася на 53,4 %. У 2008 – 2009 роках збільшення становило лише 35,9 %. Покращується ситуація і з чисельністю зайнятого населення. Якщо у 2009 році вона знизилась на 780,8 тис. осіб порівняно з 2008 роком і становила 20 млн 192 тис. осіб, то вже у 2011 році вдалось досягти зростання цього показника до 20 млн 324 тис. осіб [3].

Отже, успішна діяльність держави в соціальній сфері є однією з умов ефективної реалізації економічної, політичної й інших державних функцій. Поєднання проблем розвитку ринкових відносин з посиленням уваги до соціальних питань створює необхідні передумови для економічного оздоровлення, стабільного становища людини впродовж усієї трудової діяльності й після її завершення.

Наук. керівн. Шумська Г. М.

Література: 1. Жаліло Л. Охорона громадського здоров'я: управлінські аспекти : навч. посібн. / Л. Жаліло, І. Солоненко, Б. Волос. – К. : Знання, 2001. – 205 с. 2. Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік : Закон України від 20.05.2010 р. № 2278-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2278-17>. 3. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики в Україні. – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua/labour>.